

DISTRICTE ÚNIC

DISTRICTE ÚNIC, L'ANTÍTESI DE LA LLIBERTAT

L'escola pública no pot perdre el seu paper d'integradora i generar una distribució desigual de l'alumnat entre els centres educatius en funció de les seues característiques socioeconòmiques, culturals i ètniques i que lesionen dos drets fonamentals: el dret a una educació inclusiva i el dret a no patir discriminació.

Confederació d'AMPA
Gonzalo Anaya

Tot i que la normativa dels últims anys afavoria la planificació de l'oferta de places escolars públiques, la segregació de l'alumnat en determinats centres educatius i àrees escolars continuava generant desequilibris en l'admissió. Per això, era necessari posar en marxa més mecanismes per a pal·liar el model de sistema educatiu segregador, per avançar cap a un sistema educatiu públic que siga garantia de qualitat i d'equitat. Malgrat això, contràriament, ara el nou govern ha començat el procés per a la implantació del districte únic escolar, acció que significa pegar encara més passos arrere en el sistema d'admissió d'alumnat en l'escola pública, sota una falsa idea de llibertat d'elecció de les famílies. Però, què s'amaga darrere d'aquesta demagògia?

El districte únic és l'antítesi de la paraula llibertat, ja que aquesta llibertat, en realitat, és un privilegi que cedeix la gestió de les admissions a les escoles. L'engany és gran quan diuen que aquest districte dona llibertat a les famílies, perquè a partir del moment que s'implanta la zona única, qui escull és el centre escolar. L'experiència passada en alguns territoris i diverses recerques acadèmiques ho demostra; com la de Save the Children en el seu informe *Mézcate conmigo*,

El districte únic és l'antítesi de la paraula llibertat, ja que aquesta llibertat, en realitat, és un privilegi que cedeix la gestió de les admissions a les escoles

l'estudi *El mapa escolar a la ciutat de València*, dirigit per José Manuel Rodríguez-Victoriano, Laura Martínez Junquero i Borja de Madaria Escudero, o el llibre *El negoci de les aules*, del periodista Moisés Pérez. En territoris, com ara la Comunitat de Madrid, on funciona la zona única des de fa molt de temps, s'ha demostrat que els centres concertats accepten només un 6% de l'alumnat amb necessitats especials, enfront d'un 20% que acaba en les escoles públiques.

Aquesta "llibertat" privilegiada també és classista, perquè al cap i a la fi seran les famílies amb més recursos econòmics les que aprofiten aquest nou decret d'admissió per a matricular els fills i filles en centres concertats i privats lluny del seu lloc de residència. Com a conseqüència, les escoles estaran segregades per la capacitat econòmica de les famílies.

Per tant, aquest districte segregador no assegurarà l'equilibri ni el repartiment de l'alumnat en totes les aules, per la qual cosa, unes aules estaran plenes i altres hauran de tancar perquè estaran buides o sota els mínims marcats per la Conselleria. De la mateixa manera que en unes aules es concentraran alumnes amb necessitats educatives especials i amb desigualtats socials. Així doncs, la zona única afavoreix la discriminació i segregació, no avancem en igualtat d'oportunitats i va en contra d'una escola diversa i plural on educar a xiquets i xiquetes, amb el risc que açò suposa per a garantir la diversitat a l'aula. Els centres educatius públics acaben per escolaritzar un percentatge major d'alumnat amb

necessitats educatives especials i d'alumnat en situació de vulnerabilitat.

Per últim, cal esmentar que aquesta forma d'admissió afavoreix la mercantilització de l'educació i el negoci de la concertada, ja que els centres escolars concertats cobren quotes a les famílies tal com s'exposa a l'Informe *Estudio de Cuotas y Precios de Colegios Concertados* elaborat per la Confederación Española de Asociaciones de Padres y Madres de Alumnado (CEAPA) i l'Associació de Colegios Privados e Independientes (CICAE). Aquest model degrada l'educació pública, l'única que garanteix la igualtat d'oportunitats. Encara que, tal com indica el decret d'admissió, per a accedir a un centre educatiu públic o concertat en cap cas el centre educatiu pot percebre quantitats de les

Aquesta "llibertat" privilegiada també és classista, perquè al cap i a la fi seran les famílies amb més recursos econòmics les que aprofiten aquest nou decret d'admissió

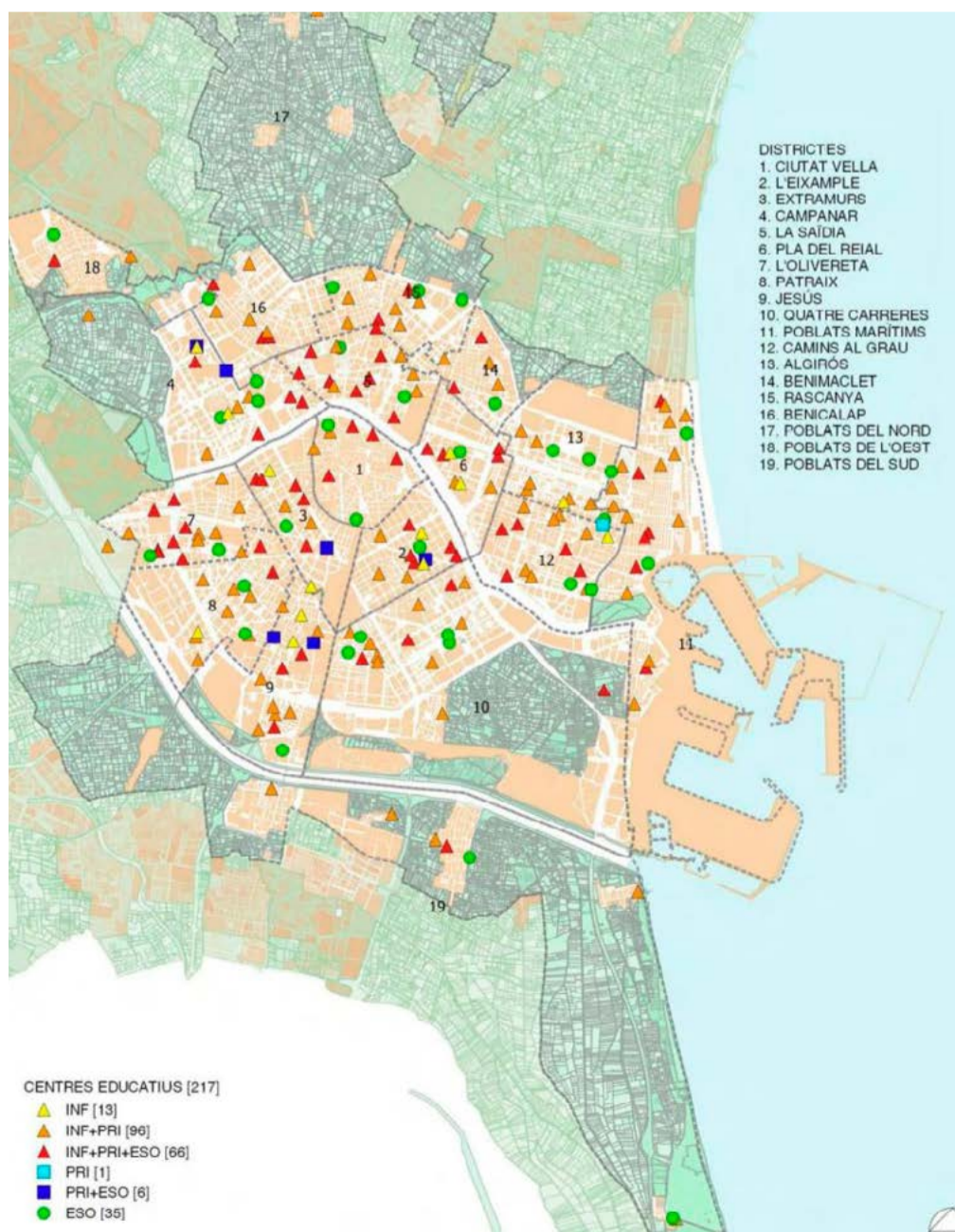
famílies per rebre un ensenyament de caràcter gratuït, ni exigir aportacions en concepte de matrícula o per reserva de plaça, com tampoc imposar a les famílies aportacions a fundacions o associacions, la realitat és que les famílies dels centres concertats fan aportacions econòmiques que impossibiliten que les famílies amb recursos més baixos puguen escolaritzar filles i fills en els centres concertats.

A més, aquest model d'admissió promou un sistema molt poc sostenible. La zona única provoca desplaçaments innecessaris en vehicles privats de l'alumnat ocasionant caos i contaminació als nostres pobles i ciutats, mentre que les zones escolars faciliten que les xiquetes i els xiquets s'escolaritzen al seu barri: un espai emmarcat en el seu entorn més proper i en la comunitat en la qual viuen, criteri principal de les famílies a l'hora de triar escola. Quan els duem a altres col·legis, els estem desvinculant del seu entorn, els generem uns vincles magnífics a l'escola, però amb

Aquesta forma d'admissió afavoreix la mercantilització de l'educació i el negoci de la concertada, ja que els centres escolars concertats cobren quotes a les famílies

companys i companyes amb els quals després no conviuen.

Així les coses, les famílies continuarem reivindicant i exigint la paralització d'aquest nou decret que clarament incompleix els articles 86 i 87 de la LOMLOE, perquè no té en compte el criteri de proximitat del domicili, perquè no escolta les administracions locals com marca la LOMLOE, preceptivament, i perquè no garanteix l'equilibri en la distribució de l'alumnat. Defenem que les aules han de ser un espill de la societat i ensenyar a viure i a conviure en un món divers on totes les persones tenim les mateixes oportunitats i per això tant els centres públics com els concertats tenen l'obligació d'acollir tota la diversitat de l'alumnat sense diferències, garantint l'accés i distribuint l'alumnat amb equilibri i planificació.

Imatge del citat Informe sobre el Mapa Escolar de València

ENTREVISTA: JOSÉ MANUEL RODRÍGUEZ-VICTORIANO I BORJA DE MADARIA, PROFESSORS DE LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA I COAUTORS D'UN ESTUDI SOBRE EL MAPA ESCOLAR DE VALÈNCIA

"EL DISTRICTE ÚNIC FONAMENTALMENT ÉS UN NEGOCI PER A L'ESCOLA CONCERTADA"

La Universitat de València ha editat el llibre *La reproducció de les desigualtats socials en el sistema educatiu. El mapa escolar de València*, un treball que l'entorn mediàtic del PP ha intentat desprestigiar i evitar que es publicara. En la investigació es donen les claus empíriques per a saber que el districte únic és segregador i dificulta la igualtat en l'escola. Raonem amb dos dels autors, els professors José Manuel Rodríguez-Victoriano i Borja de Madaria.

Vicent Xavier Contrí

Àrea de Publicacions i Comunicació

Com es va iniciar l'estudi?

José Manuel Rodríguez. És una petició que fa l'Ajuntament de València en 2015, després de la derrota del PP. I ho fa per una raó, el Consell Escolar Municipal (CEM) té una atribució, que és proposar a la Conselleria quina és la distribució de l'educació obligatòria. Fins a eixe moment tot s'havia resolt a través de les ordres del govern local o de Rita Barberà; bàsicament per afavorir els interessos de l'escola concertada i privada. És a dir, el CEM proposava allò que li ordenaven, sense cap fonamentació empírica. Quan entra Maria Oliver com a regidora d'Educació pensa que per a l'assignació escolar cal un estudi i se signa el conveni Ajuntament-Universitat.

A qui beneficia el districte únic a València?

J. M. R. Fonamentalment és un negoci per a l'escola concertada. Té dues realitats. Una d'ordre ideològic i una altra d'ordre empíric, en funció del lloc concret on s'aplica. Com a realitat ideològica és la forma que té l'escola concertada de fer negoci amb l'educació obligatòria sostinguda amb diners públics. **Borja de Madaria.** El conjunt de polítiques que hi ha sota el paraigua del districte únic beneficia sobretot aquells centres que tenen una oferta en les zones on hi ha menys demanda. A València beneficia els grans col·legis religiosos del centre, perquè s'han perdut habitants en la part antiga i no hi ha demanda.

Però com podem saber amb certesa què significa el districte únic?

J. M. R. Cal entendre la caixa negra del districte únic com a ideologia. Sintetitzo dues polítiques educatives i dues maneres diferents d'entendre la realitat escolar. La primera és la de la confrontació de l'escola pública i l'escola privada concertada. Per una banda, uns entenen

l'escola pública com a l'eina fonamental per desenvolupar l'educació obligatòria i altres que l'escola concertada té la mateixa entitat que la pública i ha de ser finançada per l'administració.

I la segona confrontació de la qual parla?

J. M. R. És el conflicte entre equitat educativa i la llibertat d'elecció de centre. És un fals conflicte. Hi ha sectors que entenen que el que és fonamental en l'ensenyament obligatori és l'equitat educativa, és a dir, que tots els centres públics tinguen la mateixa qualitat. Després hi ha sectors socials que entenen que la llibertat d'elecció està per damunt de qualsevol consideració. Els primers són les mares, pares i sindicats que entenen que des del l'Administració s'ha de resoldre la qüestió de la qualitat educativa i que siga semblant per a tota la població. Els altres sectors són, fonamentalment, els grups empresarials de l'educació i els sectors religiosos i conservadors. El districte únic és la manera que concreta aquesta elecció entre escola privada sostinguda amb diners públics i llibertat d'elecció de les famílies. És a dir, beneficia els sectors privilegiats. La confrontació clau de l'assumpte és "com no he de tindre llibertat d'elecció de centre escolar". Pareix de sentit comú, tot el món té capacitat de triar però només té la capacitat de tria real si partim d'una equitat social real. Com que l'equitat social real no existeix, no pot haver-hi una llibertat d'elecció real de centre educatiu.

Una família de València, dels Poblatos Marítims (on hi ha concentració d'escoles

Els centres privats concertats tindran més demanda que oferta i triaran a qui ells vullguen

Borja de Madaria i José Manuel Rodríguez, amb l'estudi sobre el mapa escolar de València

públics) podrà portar la seua filla a una escola privada concertada de l'Eixample (on a penes n'hi ha de pública)?

B. M. Ahí està la trampa. Això és important per a comprendre per què és fals el debat entre llibertat i equitat. Perquè aquesta llibertat no existeix, o si existeix, només és per als centres i per a determinades famílies que pugen negociar o fer vincles amb les escoles més sol·licitades i, per tant, aconseguir l'entrada dels alumnes. Una família dels Poblatos Marítims que vullga escolaritzar el seu fill a la zona de Cánovas ho farà en la mesura que tinga un lligam amb el centre. Però això també passarà amb les famílies que visquen al costat del centre privat concertat; sense el vistiplau del centre no podran entrar. Hauran de demostrar que poden pagar la quota o que tenen un ideari semblant al del centre, perquè si no és així, s'hi quedaran fora. Al remat, els centres privats concertats tindran més demanda que oferta i triaran a qui ells vullguen i no la gent que haja exercit aquesta llibertat d'escollir.

I si la Conselleria obligara la concertada a eliminar les quotes per alumne, posara més autobusos escolars per a exercir aquesta suposada llibertat de centre i tots els menjadors escolars costaren el mateix?

B. M. Tindria igual. Mai n'hi hauria prou oferta per a tanta demanda en un mateix centre. No podran incrementar les places per la seua capacitat. L'oferta mai podrà satisfer la demanda. **J. M. R.** Si tots els centres tingueren la mateixa qualitat educativa, quin motiu tindria la gent per a demanar segons quines escoles? Per

Tot el món té capacitat de triar però només té la capacitat de tria real si partim d'una equitat social real

exemple, jo soc de la secta de l'Opus Dei i el col·legi que em correspon per proximitat, que és el centre més adient en termes pedagògics, educatius i ecològics, va i resulta que no és del meu ideari. Aleshores demane una escola de la meua secta, per exemple el Guadalaviar (un centre de xiques). Si hi haguera equitat, no hi hauria cap problema. Però si soc d'ètnia gitana i visc a Natzaret pot passar que quan arribe al centre, la direcció pense que no tinc el perfil per a l'escola. I com m'evita? De dues maneres. Quan no hi havia districte únic s'eliminaven candidats utilitzant l'entrevista personal fent-los saber que no eren benvinguts a través de preguntes del tipus "Sou casats? Com són les vostres relacions sexuals?". Amb la proposta del districte únic amb el punt que dona el centre entraràs o no. És a dir, la llibertat d'elecció no existeix. Únicament existeix per als privilegiats.

Tenim dades del que significarà el districte únic a mitjà o llarg termini?

J. M. R. En l'Observatori sobre la Segregació Escolar en l'Estat es constata que en la Comunitat de Madrid, que porta molts anys aplicant el districte únic, hi ha una extensió descontrolada del negoci privat en l'educació, una reducció del nombre d'estudiants en centres públics de manera alarmant i un augment de la segregació escolar per classes socials.

Han rebut pressions polítiques per no traure l'estudi?

J. M. R. El PP va començar un procés de persecució política contra mi en posar-se en marxa l'estudi. L'argument era que havia estat vinculat al comitè ciutadà de Podem. Però l'origen era que el PP tractava d'evitar la investigació. Després començà la persecució judicial amb una denúncia penal. El procés va durar dos anys fins a l'arxivament. Va caure en mans d'un jutge que havia estat escollit per Francisco Camps com a representant del Consell Jurídic Consultiu.